

Datum van inontvangstneming : 03/11/2015

Zaak C-499/15

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

22 september 2015

Verwijzende rechter:

Vilniaus miesto apylinkės teismas (Litouwen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

16 september 2015

Verzoekende partijen:

W.

V.

Verwerende partij:

X.

VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMAS

(ARRONDISSEMENTSRECHTBANK VAN DE STAD VILNIUS)

BESCHIKKING

16 september 2015

Vilnius

De rechter [*omissis*] van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius, na het geding te hebben onderzocht dat is gegrond op de gewijzigde vordering van verzoekers W. en V. tegen verweerster X. betreffende wijzigingen aangaande de woonplaats van het kind, de hoogte van de kinderalimentatie en de afgesproken omgangsregeling[;] gelet op de opmerkingen ingediend door de afdeling van het stadsbestuur van Vilnius die verantwoordelijk is voor het waarborgen van de rechten van kinderen,

heeft het volgende vastgesteld:

Verzoeker W. heeft bij deze rechtbank tegen verweerster X. een beroep ingesteld, waarbij hij die rechtbank heeft verzocht de woonplaats van hun minderjarig kind V. te veranderen, het kind toe te wijzen aan de vader in de Republiek Litouwen en de bij beslissing van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 vastgestelde hoogte van de alimentatie te wijzigen, alsmede de omgangsregeling tussen verzoeker en zijn minderjarig kind te wijzigen. Aangezien het minderjarig kind momenteel woonachtig is in het Koninkrijk der Nederlanden, waar het met zijn moeder, verweerster X. woont, dient zich de vraag aan van welk land de rechterlijke instanties bevoegd zijn om deze zaak te behandelen.

Het standpunt van verweerster, X., over de in het verzoekschrift uiteengezette vorderingen is niet bekend, aangezien niet duidelijk is of de procedurele stukken die haar in het Koninkrijk der Nederlanden zijn toegezonden haar wel of niet zijn uitgereikt. De woonplaats van verweerster X. is een vertrouwelijke zaak.

Feiten

W. (een Litouwse staatsburger) en X. (een staatsburger van Nederland en van Argentinië) trouwden op 9 december 2003 in Portland, in de Amerikaanse staat Oregon. Hun minderjarige zoon, V., werd in Nederland geboren op 20 april 2006 en heeft zowel de Litouwse als de Italiaanse nationaliteit. Litouwse rechters hebben vastgesteld dat het kind nooit in Litouwen heeft gewoond of het land heeft bezocht. Partijen woonden van 2004 tot en met 2006 in Nederland. Na een korte periode in Italië, verhuisden zij in 2007 naar Canada. In juli 2011 verhuisde de moeder, X., met haar zoon naar Italië en sinds november 2011 zijn moeder en zoon woonachtig in Nederland. W. en X. wonen sinds december 2010 gescheiden.

Op 30 oktober 2013 verklaarde verzoeker W. dat zijn zoon bij hem in Vilnius woonde, waarmee hij probeerde de woonplaats van zijn minderjarig kind te laten vaststellen als die van hemzelf in de Republiek Litouwen. De gewone verblijfplaats van verzoeker W. bevindt zich in de Republiek Litouwen, terwijl de gewone verblijfplaats van verweerster X. en van het kind V. zich in het Koninkrijk der Nederlanden bevindt.

[*omissis*] X. heeft de echtscheiding aangevraagd bij een Canadese rechter. De afdeling familierecht van de Superior Court of Justice [hooggerechtshof] van Ontario, Canada [hierna: „Canadese rechter”] heeft op 3 mei 2011, 13 mei 2011, 27 juni 2011, 15 augustus 2011 en 17 april 2012 uitspraak gedaan in zaak nr. FC-11-1052, naar aanleiding van de door [*omissis*] X. tegen [*omissis*] W. ingediende vordering strekkende tot het verkrijgen van een echtscheiding, het vaststellen van de woonplaats van het kind (gezag), het overeenkomen van een omgangsregeling en het toekennen van alimentatie voor dit kind. **(Or., blz. 2)**

Op 17 april 2012 sprak de Canadese rechter de echtscheiding uit, waarbij het huwelijk tussen W. en X. werd beëindigd. Deze uitspraak liet ook die van 15 augustus 2011 in stand, waarbij het gezag over het kind alleen aan de moeder, X., werd toegekend. De uitspraak van 17 april 2012 moet dus worden beschouwd als een eindbeslissing van een buitenlandse rechter over het gezag over het kind.

Bij vonnis van 5 december 2012 wees het Lietuvos apeliacinis teismas (hof van beroep van Litouwen) een vordering van verzoeker W. gedeeltelijk toe en besliste het om de uitspraken van de Canadese [omissis] rechter [omissis] van 3 mei 2011, 13 mei 2011, 27 juni 2011, 15 augustus 2011 en 17 april 2012 in zaak nr. FC-11-1052 [omissis] niet te erkennen; het hof van beroep besliste ook om de civiele procedure met betrekking tot het niet-erkennen van de uitspraak [omissis] van de Canadese [omissis] rechter van 21 juli 2011 niet voort te zetten; om verzoekers vordering betreffende het niet-erkennen van de door [omissis] de Canadese [omissis] rechter opgestarte procedure in zaak nr. FC-11-1052 af te wijzen; om verzoekers vorderingen tot het afgeven van certificaten op grond van verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000, af te wijzen.

Op 18 april 2011 heeft verzoeker W. bij de eerste arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius een beroep ingesteld tegen verweerster X., waarbij hij een echtscheiding aanvroeg op grond van fout van verweerster en vorderde dat het minderjarig kind werd toegewezen aan de vader. Op 28 april 2011 wees die rechtbank verzoekers eis om tussentijdse maatregelen toe en wees zij het minderjarig kind V. voor de duur van de behandeling van de zaak toe aan de vader. Met een beroep op die uitspraak stelde verzoeker op 3 juli 2012 onderhavige vordering in, waarbij hij de rechter verzoekt verweerster te verplichten hun minderjarige zoon met dringende spoed naar hem terug te brengen.

Bij vonnis van 12 april 2013 trok de rechter die zich bezig hield met de echtscheidingsprocedure van partijen de tussentijdse maatregelen in, dat wil zeggen het toewijzen van het minderjarig kind V. aan verzoeker W., hetgeen was gebeurd in uitvoering van het vonnis van de eerste arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 28 april 2011 in zaak nr. N2-9721-55/2011 tot op het tijdstip van de beslissing van de rechter, en gelastte hij dringende uitvoering van de uitspraak. Bij een beslissing op een afzonderlijke door verzoeker ingestelde hogere voorziening bevestigde de Vilniaus apygardos teismas (gerechtshof van Vilnius) het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 12 april 2013. Verzoeker stelde beroep in cassatie in, waarbij hij verzocht het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 12 april 2013 en de beslissing van het [omissis] gerechtshof van Vilnius van 19 juli 2013 te vernietigen, en ook verzocht om de toepassing van tussentijdse maatregelen. Het

beroep in cassatie werd afgewezen op grond van artikel 151, lid 2, van het Litouwse wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

Zaak nr. N2-5298-131/2013 betreffende de echtscheidingsprocedure werd beslecht bij vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013, waarbij het minderjarig kind, V., aan zijn moeder, X., werd toegewezen, de omgangsregeling met W. werd vastgesteld en W. werd veroordeeld tot het betalen van kinderalimentatie aan zijn zoon, V.. In een door verzoeker ingestelde hogere voorziening bevestigde het gerechtshof Vilnius bij vonnis van 30 mei 2014 de beslissing van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013. Op 8 september 2014 gaf de [*omissis*] kamer van het Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (hooggerechtshof van Litouwen) een vonnis waarbij het door W. ingestelde beroep in cassatie niet-ontvankelijk werd verklaard.

Op 3 juli 2012 heeft verzoeker W. bij de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius een beroep ingesteld tegen X. op beschuldiging van kinderonthoering, waarbij hij de rechtbank verzocht: i) verweerster te bevelen het minderjarig kind naar verzoeker terug te brengen; ii) te erkennen dat verweerster door verzoekers zoon in 2011 naar Italië mee te nemen [*omissis*] en vanuit Italië naar Nederland, zonder de instemming van de vader, bij wie de vaste verblijfplaats van het kind in Litouwen was vastgesteld, en door het kind van partijen in het buitenland [te houden] en te voorkomen dat het kind en zijn vader enig contact hadden, het ouderlijk gezag heeft misbruikt, zich niet naar behoren van haar ouderlijke verantwoordelijkheden heeft gekweten en psychologische druk op het kind heeft uitgeoefend; iii) te erkennen dat de gewone verblijfplaats van verzoekers minderjarige zoon, V., zich vanaf zijn geboorte tot heden in Litouwen heeft bevonden; en van verweerster te vorderen (**Or., blz. 3**) dat zij verzoekers zoon, die onrechtmatig naar het buitenland was meegenomen en daar werd gehouden, laat terugkeren naar zijn vaste verblijfplaats in Litouwen, waarbij de verplichting van terugkeer door middel van het op grond van artikel 42 van verordening nr. 2201/2003 vereiste certificaat moet worden bevestigd. Bij vonnis van 12 september 2014 [*omissis*] in zaak nr. N2-1105-127/2014 verwierp de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius verzoekers vorderingen. Het gerechtshof Vilnius deed op 29 juni 2015 uitspraak in de tegen dat vonnis door W. ingestelde hogere voorziening, waarbij het dat vonnis bevestigde en de hogere voorziening afwees.

De rechtbank in Overijssel (Nederland) wees in zaak nr. C/08/132370/FA RK 12-1276 (L. R.) op 29 januari 2014 het volgende vonnis:

1. W. wordt veroordeeld tot het betalen van een onderhoudstoelage van 4 323,16 EUR met ingang van 18 mei 2012. W. dient dit bedrag één maand vooruit te betalen;

2. de kosten voor de zorg voor en de opvoeding van het minderjarig kind V., die dienen te worden betaald door W., worden als volgt vastgesteld:
 - (1) 567,01 EUR per maand voor de periode van 27 juni 2011 tot en met 1 november 2011;
 - (2) 790 EUR per maand vanaf 2 november 2011, in de toekomst vooruit te betalen;
3. bovengenoemde alimentatie-uitkeringen worden verhoogd op basis van de verplichte indexering in het lopende jaar. De eerste indexering vindt plaats op basis van de gegevens voor 1 januari 2013;
4. iedere partij zal haar eigen kosten dragen;
5. de overige verzoeken en vorderingen van de partijen worden afgewezen.

De rechtbank in Overijssel gaf op 22 augustus 2014 in zaak nr. C/08/136624/FA RK 13/464 de volgende beslissing:

1. de gezamenlijke gezagsrechten over het minderjarig kind, V., worden herroepen;
2. de moeder, X., krijgt als enige het gezagsrecht over het minderjarig kind, V.;
3. iedere partij zal haar eigen kosten dragen;
4. de overige eisen worden afgewezen.

De Nederlandse rechter weigerde in het Koninkrijk der Nederlanden de uitspraak te erkennen van de Canadese [*omissis*] rechter [*omissis*] van 15 augustus 2011 met betrekking tot hetzelfde onderwerp; de kwestie van het gezag over het kind diende daarom opnieuw door een Nederlandse rechter te worden bekeken. Die rechter merkte op dat volgens het Nederlandse recht het gezag over het kind uitsluitend aan één ouder mag worden toegewezen, indien a) er een onaanvaardbaar risico bestaat dat het kind te lijden heeft van de ouderlijke ruzies en er geen vooruitzicht bestaat op enige adequate verbetering in de nabije toekomst; b) een wijziging van de regelingen omtrent het gezag met het oog op de belangen van het kind anderszins noodzakelijk is.

De rechtbank in Overijssel wees op 31 oktober 2014 in zaak nr. C/08/161701/FA RK 14/-2137 (SvE) het volgende vonnis:

1. in het Koninkrijk der Nederlanden zullen niet worden erkend en tenuitvoergelegd die onderdelen van het vonnis van de

arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 die betrekking hebben op de echtscheiding tussen W. en X. op grond van een gezamenlijke fout, op de bepaling dat het kind V. bij zijn moeder moest wonen en op het toekennen van kinderalimentatie en op de proceskosten. De procedurebeslissing van de buitenlandse rechter wordt erkend en die onderdelen van het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 zullen worden tenuitvoergelegd die betrekking hebben op de omgangsregelingen tussen de vader, W., en zijn kind, V.;

2. de overige eisen worden afgewezen.

In zijn uitspraak van 2 februari 2015 in zaak nr. e2T 28- 186/2015 ging het hof van beroep van Litouwen in op de door verzoeker W. (**Or., blz. 4**) ingediende vorderingen strekkende tot weigering van de tenuitvoerlegging in de Republiek Litouwen van het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 29 januari 2014 in zaak nr. C/08/132370/FARK 12-1276 (L. R.) en strekkende tot de niet-erkenning in de Republiek Litouwen van het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 22 augustus 2014 in zaak nr. C/08/136624/FARK 13/464 en het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 31 oktober 2014 in zaak nr. C/08/161701/ FARK 14-2137 (SvE). Het hof van beroep van Litouwen besliste tot weigering van de tenuitvoerlegging van het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 29 januari 2014 in zaak nr. C/08/132370/FARK 12-1276 (L. R.), waarbij W. werd veroordeeld tot het betalen van een onderhoudstoelage van 4 323,16 EUR aan X. met ingang van 18 mei 2012; 567,01 EUR per maand voor de periode van 27 juni 2011 tot en met 1 november 2011 en 790 EUR per maand met ingang van 2 november 2011 aan kinderalimentatie voor V.; erkenning en tenuitvoerlegging in de Republiek Litouwen te weigeren van het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 22 augustus 2014 in zaak nr. C/08/136624/FARK 13/464 waarbij de rechten omtrent het gedeelde gezag over het minderjarig kind, V. werden herroepen en het gezag over dit kind uitsluitend aan de moeder, X., werd toegewezen; zaak nr. 2T 28- 186/2015 te beëindigen voor zover het de niet-erkenning in de Republiek Litouwen betreft van het vonnis van de rechtbank in Overijssel van 31 oktober 2014 in zaak nr. C/08/161701/ FA RK 14-2137 (SvE).

Rechtsgrond

Op grond van artikel 8, lid 1, van verordening (EG) nr. 2201/2003 zijn de rechterlijke instanties van de lidstaat op het grondgebied waarvan het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip dat de zaak bij het gerecht aanhangig wordt gemaakt bevoegd ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid.

Zoals hiervoor is opgemerkt, werd bij het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 beslist dat het minderjarig kind, V., bij zijn moeder, X., zou gaan wonen. De rechtbank stelde vast dat V. nooit in de Republiek Litouwen had gewoond of dat land had bezocht.

Artikel 14 van verordening nr. 2201/2003 bepaalt dat indien van geen enkele lidstaat een gerecht op grond van de artikelen 8 tot en met 13 bevoegd is, de bevoegdheid in elke lidstaat wordt beheerst door de wetgeving van die lidstaat.

De noodzaak om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie teneinde de bevoegdheid van de rechter vast te stellen

Op 28 augustus 2014 verklaarde de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius de vordering ontvankelijk die W. tegen verweerster X. had ingediend, strekkende tot het wijzigen van de woonplaats van het minderjarig kind V., de hoogte van de kinderalimentatie en de toepasselijke omgangsregelingen.

Bij vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 25 september 2014 werd de vordering van verzoeker afgewezen, omdat hij niet had aangegeven welke specifieke omstandigheden waren veranderd na het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 in zaak nr. N2-5298- 131/2013.

In zijn vonnis van 16 december 2014 onderzocht het gerechtshof van Vilnius de door verzoeker W. afzonderlijk ingestelde hogere voorziening tegen het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 25 september 2014 en verklaarde het het hoger beroep gegrond, waarbij het het bestreden vonnis gedeeltelijk vernietigde en de zaak voor een nieuwe beslissing naar de lagere rechter terugverwees.

Bij vonnis van 23 december 2014 wees de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius, met inachtneming van het oordeel van het gerechtshof van Vilnius, de door verzoeker W. ingestelde vordering af. De rechtbank deed dit op grond van de bepalingen van deel VII van het Litouwse wetboek van burgerlijke rechtsvordering inzake procedures met een internationale component, die internationale overeenkomsten waarbij de Republiek Litouwen partij is voor laten gaan (artikel 780 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering). Dit betekent dat wanneer de regeling van bepaalde zaken in internationale overeenkomsten afwijkt van hetgeen toepassing vindt op grond van deel VII van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, de in die internationale overeenkomsten neergelegde regels moeten worden toegepast. De regels voor het vaststellen van de rechterlijke bevoegdheid, en de grondslagen daarvoor, in enig type geding betreffende de vaststelling, uitoefening, overdracht, beperking of wegneming van de ouderlijke verantwoordelijkheid, in het bijzonder met betrekking tot het gezag en de bezoekrechten, zijn neergelegd in [omissis] verordening (EG) nr. 2201/2003 (**Or., blz. 5**). [omissis] De in verordening nr. 2201/2003 opgenomen bevoegdheidsregels met betrekking tot de ouderlijke verantwoordelijkheid zijn zodanig opgezet dat zij in het belang van het kind zijn, en met name beantwoorden aan het criterium van de nauwe verbondenheid, hetgeen betekent dat de bevoegdheid in de eerste plaats bij de gerechten van de lidstaat van de gewone verblijfplaats van het kind moet berusten, behalve in bepaalde gevallen

waarin het kind van verblijfplaats is veranderd of wanneer er een overeenkomst bestaat tussen de personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid dragen (overweging 12 en artikel 8 van de verordening). Het belangrijkste criterium voor het vaststellen van de bevoegdheid in zaken van deze categorie is de gewone verblijfplaats van het kind. Er zij opgemerkt dat verordening nr. 2201/2003 niet definieert welke plaats als de gewone verblijfplaats dient te worden beschouwd. De vaststelling van de gewone verblijfplaats is een feitelijke vaststelling (arrest van het hooggerechtshof van Litouwen van 19 juni 2007 in zaak nr. 3K-3-254/2007). Gelet op het feit dat was beslist dat het minderjarig kind, V., aan zijn moeder, X., in het Koninkrijk der Nederlanden werd toegewezen, met inachtneming van [*omissis*] verordening nr. 2201/2003 [...], en gelet op de bepalingen van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, besliste de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius dat de bij haar ingestelde vordering buiten de rechtsmacht van de Litouwse rechter viel en wees zij de vordering af [artikel 137, lid 2, onder 2) van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering]. De rechtbank heeft verzoeker uitgelegd dat hij de zaak bij een bevoegde rechter in het Koninkrijk der Nederlanden kon aanbrengen.

Het gerechtshof van Vilnius onderzocht in zijn vonnis van 31 maart 2015 het beroep van verzoeker W. tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 23 december 2014, vernietigde die beslissing en verwees de zaak voor de behandeling van de ontvankelijkheid terug naar de rechter in eerste aanleg. Het gerechtshof van Vilnius was van oordeel dat de rechter in eerste aanleg relevante conclusies had getrokken, maar was voorbijgegaan aan het feit dat de vorderingen die verzoeker in zijn verzoekschrift uiteen had gezet, een wijziging in de eindbeslissing van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius betroffen, dat wil zeggen een wijziging van de in die uitspraak vastgelegde regelingen, namelijk die welke betrekking hadden op de vastgestelde woonplaats van het minderjarig kind, de omgangsregeling en de hoogte van de alimentatie voor het kind. Dit betekent dat de procedure met betrekking tot het nakomen van die uitspraak, wat de algemene beginselen van billijkheid, zorgvuldigheid en goede trouw betreft, alleen mag worden gewijzigd via een nieuwe juridische einduitspraak. In dit geval was de rechter van oordeel dat het niet-erkennen van het vonnis van de Litouwse rechter door de autoriteiten van een andere staat, dat wil zeggen in dit geval de Nederlandse rechter, het nakomen van bovengenoemde vorderingen van verzoeker onmogelijk maakte. Daarnaast oordeelde het gerechtshof van Vilnius in zijn vonnis van 16 december 2014 dat de vorderingen in het door verzoeker ingediende verzoekschrift met betrekking tot de wijzigingen aangaande de woonplaats van het kind, de omgangsregeling en de hoogte van de alimentatie niet identiek waren aan de vorderingen die al waren onderzocht in het vonnis van de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius van 8 oktober 2013 in zaak nr. N2-5298-131/2013 en derhalve door de rechter in eerste aanleg konden worden behandeld (artikel 26 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering).

Uit bovengenoemde uitspraken blijkt dat de nationale rechters verschillend oordelen over de vraag welke rechter in de zaak die thans wordt behandeld, bevoegd is. In het licht hiervan acht de arrondissementsrechtbank van de stad Vilnius het aangewezen het Hof van Justitie van de Europese Unie te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de vraag of deze zaak onder de bevoegdheid van de Litouwse rechterlijke instanties of onder die van de Nederlandse rechterlijke instanties valt.

[*omissis*] de Vilniaus miesto apylinkės teismas

geeft de volgende beschikking:

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag: **(Or., blz. 6)**

Welke lidstaat – dat wil zeggen, de Republiek Litouwen of het Koninkrijk der Nederlanden – is op grond van de artikelen 8 tot en met 14 van verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000, bevoegd de zaak te behandelen met betrekking tot de wijzigingen in de woonplaats, de hoogte van de kinderalimentatie en de toepasselijke omgangsregeling aangaande het minderjarig kind, V., dat gewoonlijk in het Koninkrijk der Nederlanden verblijft?

De behandeling van de zaak [*omissis*] wordt geschorst in afwachting van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

[*omissis*]